

ברכות אמצעיות WORDS PATTERNS IN THE

אמצעיות – כולו חדא ברכתא נינהו רב הונא. Last week, we learned the position of רב הונא that Support for רב הונא's position can be found in the word symmetry that is found in some versions of עשרה. For example:

- אתה גבור לעולם אד-ני, מחיה מתים אתה, רב להושיע.
- אתה קדוש ושמך קדוש, וקדושים בכל יום יהללוך פלה.
- אתה חונן לאדם דעת, ומלמד לאנוש בינה. חננו מאתך דעת, בינה והשכל.

Here is another pattern:

- אתה קדוש ושמך קדוש, וקדושים בכל יום יהללוך פלה. בי א-ל מלך גדול וקדוש אתה.
- סלח לנו, אבינו, כי חטאנו, מחל לנו, מלכנו, כי פשענו, בי א-ל טוב וסלח אתה.
- ראה נא בענינו, וריבה ריבנו, וגאלנו גאלה שלמה מהרה למען שמך, בי א-ל גואל חזק אתה.
- רפאנו, ה', ונרפא, הושיענו ונושעה, כי תהלתנו אתה, והעלה רפואה שלמה לכל מפותינו בי א-ל מלך רופא נאמן ורחמן אתה.
- בריך עלינו, ה' אלקינו, את השנה הזאת ואת כל מיני תבואתה לטובה, (פקיץ) ותן ברכה (בחרף) ותן טל ומטר לברכה על פני האדמה, ושבענו מטובה, וברך שנתנו בשנים הטובות לברכה, בי א-ל טוב ומטיב אתה, ומברך השנים.
- אב הרחמן, שמע קולנו, ה' אלקינו, חוס ורחם עלינו, וקבל ברחמים וברצון את תפלתנו, בי א-ל שומע תפלות ותחנונים אתה.

Professor Moshe Weinfeld of Hebrew University in his book: הליטורגיה היהודית הקדומה (פרק ט'-א'-לז') נחמיה תפלה that was recited by The traces some of these patterns to a פסוקים: The pattern of beginning a ברכה with the word: אתה can be traced to the following

- (1) אתה הוא ה' לבדך אתה עשית את השמים שמי השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם ואתה מחיה את כלם וצבא השמים לך משתחווים: (2) אתה הוא ה' האל-הים אשר בחרת באברם והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם:

The pattern of including the words: כי א-ל can be traced to the following פסוק:

- (לא) וברחמך הרבים לא עשיתם כלה ולא עזבתם כי א-ל חנון ורחום אתה.

The are are two other word patterns worth noting. The word מְהֵרָה appears in the following ברכות in נוסח ספרד:

- רֵאָה נָא בְּעֵינַיִנו, וְרִיבָה רִיבָנוּ, וּגְאָלֵנוּ גְאֹלָה שְׁלֵמָה מְהֵרָה לְמַעַן שְׂמֹד, כִּי אֶל גּוֹאֵל חֶזֶק אָתָּה.
- תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ, וְשָׂא נִס לְקַבֵּץ גְּלִיּוֹתֵינוּ, וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מְהֵרָה מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ.
- הַשִּׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבְרָא שׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבִתְחִלָּה, וְהַסֵּר מִמֶּנּוּ יְגוֹן וְאַנְחָה, וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ מְהֵרָה אֶתָּה, ה', לְבִדְדָךְ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, וְצַדִּיקֵנוּ בְּצַדִּיק וּבְמִשְׁפָּט.
- וּלְמַלְשִׁינִים אֵל תְּהִי תִקְוָה, וְכָל הַמֵּינִים כְּרָגַע יֵאבְדוּ, וְכָל אוֹיְבֵי עַמְּךָ מְהֵרָה יִכְרְתוּ, וְהַזְדִּים מְהֵרָה תַעֲקֹר וְתִשְׁבֵּר וְתִמְגַּר וְתִכְלֵם וְתִשְׁפִּילֵם וְתִכְנִיעֵם בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ.
- וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב, וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ, וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקִרְוֵב בְּיָמֵינוּ בְּנֵי עוֹלָם, וְכִסֵּא דָוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תִּכְיֶן.
- אֶת צִמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תִצְמַח, וְקִרְנֵו תָרוּם בִּישׁוּעָתְךָ, כִּי לִישׁוּעָתְךָ קָוִינוּ כָּל הַיּוֹם (וּמִצְפִּים לִישׁוּעָה).

The following two ברכות also share textual similarities:

- הַשִּׁיבָנוּ אֲבֵינוּ לְתוֹרָתְךָ, וְקַרְבָּנוּ מִלִּבְנוּ לְעִבּוֹדְתְךָ, וְהַחֲזִירֵנוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ. בְּרוּךְ אַתָּה ה', הַרוֹצֵה בְּתִשׁוּבָה.
- סִלַּח לָנוּ, אֲבֵינוּ, כִּי חָטְאֵנוּ, מְחַל לָנוּ, מִלִּבְנוּ, כִּי פָשַׁעְנוּ, כִּי מוֹחֵל וְסוֹלַח אַתָּה. בְּרוּךְ אַתָּה ה', חַנוּן הַמְּרַבֵּה לְסִלַּח.

It is interesting to note that two early versions of the ברכה of הדעת share a similar pattern:

- אֲבֵינוּ הַבִּינֵנוּ דַעַה לְתַלְמוּד תּוֹרַתִּיךָ . . . עֵינַיִנו לְשִׁמּוֹר מִצּוֹתֶיךָ, בְּרוּךְ אַתָּה ה' חוֹנֵן הַדַּעַת.
- חֲנִינוּ אֲבֵינוּ דַעַה וּבִינָה וְהַשְׁכַּל מִתּוֹרַתִּיךָ, בְּרוּךְ אַתָּה ה' חוֹנֵן הַדַּעַת.

A CD-ROM search of תנ"ך reveals that the רבונו של עולם is called: אֲבֵינוּ in only three פסוקים:

- יִשְׁעִיהוּ פֶרֶק סד'-ז'-ועתה ה' אֲבֵינוּ אַתָּה אֲנַחְנוּ הַחֲמַר וְאַתָּה יִצְרָנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָי כָּלֵנוּ.
- יִשְׁעִיהוּ פֶרֶק סג'-טז'- כי אַתָּה אֲבֵינוּ כִּי אֲבֵרָהֵם לֹא יִדְעוּ וְיִשְׂרָאֵל לֹא יִכִּירוּ אַתָּה ה' אֲבֵינוּ גְּאֹלֵנוּ מֵעוֹלָם שִׁמְךָ.
- דְּבָרֵי הַיָּמִים א' פֶּרֶק כט'-י'- וַיְבָרַךְ דָּוִד אֶת ה' לַעֲיִנֵי כָל הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִד בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲבֵינוּ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם.